

UTFLYKTSGUIDE: Gujjávrjtjärro

Höjd 1 306 m ö.h. WGS84 66°35'43.3"N 15°59'20.6"E SWEREF99 TM (NORD, ÖST) 7386620, 543839

En vandring till Gujjávrjtjärro är något alldeles speciellt. Stigen är väl utmärkt i sexton kilometer, sedan blir det fri vandring till toppen med den storslagna utsikten.

Hur man tar sig dit: Start vid Silvervägen 10,2 mil från Arjeplog. Här finns skylt och några parkeringsplatser. Med buss kan man stanna vid hållplats Polcirkeln och gå 1 km till stigens början.

Stig: Markerad led till Guijaure 16 km. De första 3 km sker vandringen i tall- och fjällbjörkskog, därefter på kalfjäll med enstaka områden av lägre växande vegetation.

Svårighetsgrad: Medelsvår och lätt. Den sista stigningen på 3,5 km till toppen är brant med en stigning från höjden 747 m ö.h. till 1 306 m ö.h. *”När man väl var framme vid berget så startar en härlig vandring upp längs kammen som bitvis ser och är brant, men inte svår. Det är inte några lösa stenar i själva branten, man kan kryssa sig upp utan problem sen när man kommer upp så är det kvar en kilometer till toppen i stenskravel”,* skriver Gussar Blomgren för Top of Arjeplog.

Utrustning: Kängor / stövlar rekommenderas. Kan förekomma blötare partier. Gardera gärna med extra matsäck, myggmedel och regnkläder. Väderomslag kan komma snabbt, ta gärna med extra varma kläder.

Skydd: Finns ej på toppen, men stuga i Guijaure. Ett rum är öppet för dagbesök och har plats för ca tio personer. Här finns kamin, gasolkök, dass och hjälptelefon. Två tvåbäddsrum för övernattningsrummen kan hyras genom stugbyn Vuoggatjålme.

Djur: Fjällvråk och kungsörn finns i området. Även tjäder, dalripa, tornfalk, lavskrika och bland djur exempelvis räv, hare, älg och ren. Björn finns, men det är ytterst sällsynt att få syn på en. Renarna, som tillhör Semisjaur-Njargs sameby, brukar i små grupper hålla ett öga på vandrare.

En tydlig, markerad stig de första 16 km.

Övernattnings- och raststuga i Guijaure.

Guijaure – vid korsvägen. I tusentals år har området utgjort en knutpunkt för människor och djur. Sjöar, forsar och omgivande fjäll har fört samman de som färdats i olika väderstreck vid olika tider, olika epoker. Det går knappast beskriva området som ”vildmark” där ingen mänsklig varelse satt sin fot. I det här landskapet finns spår av jägarfolk och samer med renskötsel sedan flera tusen år tillbaka. I nutid är området ett populärt fritidsmål för fiskare, vandrare och skoteråkare. Arkeologiska inventeringar i området runt Guijaure visar spår av gamla boplatser, härdar, fångstgropar (och system av fångstgropar). Inte oväntat finns också minst en äldre grav vid sjön.

Två fiskare upptäckte 1959 en grav när de skulle bygga ett mindre rökeri vid stranden. Under klapperstenar

Gujjávrtjärro 1 306 m ö.h. reser sig öster om den långsmala Guijaure. I den södra delen av sjön går leden som i väster fortsätter till Nasafjäll. I den norra delen finns ett flertal s k stalotomter som brukar dateras till åren 800–1050. I området finns många andra fornlämningar som berättar om renskötsel, visten och platser för eldstäder.

låg ett skelett som arkeologer två år senare bedömde vara en samisk man. Graven torde, enligt deras bedömning, ha ställts iordning någon gång mellan åren 1660–1760. Vid den dödes midja fanns bland annat en järnsölja och en liten järnkniv. Guijaure var en rast- och övernattningsplats på väg till och från silvergruvan i Nasafjäll som startade 1635. Därmed blev hela området av stort riksintresse. Sökandet efter malm gjorde också att två mindre gruvor öppnades i området strax öster om Guijaure. Den ena av dem, Jakobs Knabbe, ligger nära en liten sjö som passeras på väg till toppen av Gujjávrtjärro. Här bröts malm 1647–48 med krut, dock med mindre framgång.

Källor: Fornvännen 191-200, Fonsök / Riksantikvarieämbetet och skriften *Radurvarte och Jakobs Knabbe* av Kenneth Awebro (1986).

Snöbräcka (*Saxifraga rivularis*).

”Blicken söker hela tiden tecken på kalkhaltig mark för då kan de mer krävande och exklusiva arterna dyka upp. Japp, där har vi nätvide, inte dumt. Strax dyker första fjällsippan upp tillsammans med norskpyrola som inte är så vanlig. Det blir genast många fler arter att anteckna såsom dvärgdunört, snöbräcka och fjällgentiana. I sluttningsmyrarna ned mot Ruonekjähkkå växer hundratals Jungfru Marie nycklar tillsammans med massor av brudsporrar som är så väldoftande. En härlig syn!” (Elisabet Arvidson, växtinventerare, föreningen Pite lappmarks flora, om besök i området vid Guijaure).

Under vandringen finns många tillfällen att se en lång rad spännande fjällväxter. Ta gärna med en fjällflora! Om det finns litet extra tid rekommenderas en tur till de kalkrika slutningarna av Tjåpkátjähkkå sydöst om Guijaure för att hitta exempelvis klibbig fetknopp, läsbråken, lappvedel, lapsk alpros eller fjälltätört.

Källor: Tio år med floran i Pite Lappmark, Föreningen Pite lappmarks flora (2019).

Lästips: Arjeplogsfjällen – turbeskrivningar av Claes Grundsten (1999, ny upplaga 2020).

FOTO GUSSAR BLOMGREN

Utsikt från toppen. Guijaure är nio km lång. Avståndet till den norska gränsen är c a 15 km.

Guijaure är som en fjord utan hav. Den omges i öst och väst av höga fjäll. Den är fiskrik och Lappväsendet i Norrbotten hade på sin tid (en myndighet som avskaffades 1971) båthus i vardera ändan av sjön. Om detta skriver bland annat Harald Grundström när han nedtecknar ortnamn i Lappland.

Grundström var präst och författare (född i Jörn 1885) och gjorde en ovärderlig insats för att bevara fjällens namn. Men Gujjávrtjårro? Efterleden tjårro betyder fjällrygg. *Gujjávvr* skrevs av Grundström 1934 som *Kuij*. Han härledde till ordet *sval*, men skrev också ”annars obekant betydelse”. Andra menar att Guijaure betyder ”sjön som liknar en skida”. Om man söker platsen i arkiv hittar man även stavningen *Godejaure*. Namnet tolkas i denna form 1941 som ”god sjö” av en annan språkvetare, hemmasonen Sigvard Wallström.

På den västra sidan reser sig Våvlátjårro i 386 m ö.h. som anses ha varit ett fjäll med samiska offerplatser. En liten glaciär finns nära högsta punkt, eller *fanns*. Den globala uppvärmningen fortgår – även här.

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte stora – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Du får ta nedfallna kottar och löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden. Men det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd eller buskar, eller att ta ris, grenar eller näver från levande träd. Det är heller inte tillåtet att använda vindfallen som ved.
- Du får inte jaga, störa, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. Även annan tid på året måste hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn tas till renskötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renskötarnas arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser du skräp i naturen – ta gärna med det, om det är möjligt!

Källa: www.naturvardsverket.se. Ladda gärna ned skriften: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sävvaure, Laisdalen, Laisälven, Långsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakåve, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjåmejaure,